

# НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

## Пропозиції

### щодо змін та доповнень до «Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р., які були надіслані до Громадської ради при Мінприроди України 28 квітня 2011 року»

1. Розділ 2.1 необхідно доопрацювати виходячи з положень, що підвищення рівня життя й збільшення ВВП може бути реалізоване без зростання споживання енергетичних ресурсів, тим більше за наявності в Україні значного потенціалу для енергозбереження. Варто розглядати розвиток електроенергетики в напрямку стабілізації об'ємів споживання електроенергії і поступового скорочення в абсолютному значенні. Розвиток економіки країни має відбуватися не за рахунок збільшення встановлених потужностей, а за рахунок заходів по підвищенню рівня енергоефективності в усіх сферах.
2. В Розділ 2.2.2 має бути подані дані про те, що нині в Україні значні потужності ТЕС та АЕС не використовуються, і за даних умов, потужності, що виробили свій ресурс мають почати виводитись з експлуатації вже сьогодні. Жодних підстав для продовження експлуатації старих ядерних енергоблоків на Рівненській та Південноукраїнській АЕС немає, оскільки вони все одно майже не виробляють електроенергію в мережу через відсутність попиту як усередині країни, так і за кордоном. Крім того, має бути у разі збільшена частка відновлювальних джерел енергії у загальному балансі.
3. Розділи 2.2.3-2.2.5 мають бути переглянуті з тих позицій, що розвиток магістралей електропередач на базі ліній напругою 750 кВ не відповідає засадам сталого розвитку і має на меті лише використання їх для експорту електроенергії, яка виробляється на АЕС, за кордон. Причому, реальна ефективність використання цих ліній для експорту електроенергії виглядає примарною через зовсім протилежні тенденції - постійне скорочення експорту в останні роки. Головний наголос цього розділу має бути зроблений на розвитку локальних мереж для зниження втрат в них, а також для можливостей підключення децентральнізованих джерел енергії.
4. З розділу 2.2.7 мають бути виключено розбудову нових і вже існуючих гідроакумуючих потужностей, оскільки цей засіб регулювання в електроенергетиці вже давно визнаний у світі як неефективний, марнотратний, а також небезпечний для енергосистеми та навколишнього середовища.

5. Розділ 2.2.8 має бути переглянутий в напрямку пошуку ресурсів на закриття АЕС та вирішення проблеми накопичених галуззю атомної енергетики радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива. Розглянутий сценарій подовження роботи енергоблоків типу ВВЕР-1000 не відповідає дійсності, оскільки на сьогодні не зроблено технічних висновків щодо можливості подовження роботи ядерних реакторів цього типу. Перші висновки мають з'явитися лише в кінці 2012 року, коли буде прийматись рішення по 1-му блоку Південноукраїнської АЕС. Також, має бути написаний чіткий сценарій щодо поводження з відпрацьованим ядерним паливом та виводом АЕС, які відпрацювали свій ресурс, з експлуатації. Згідно постанови Держаної інспекції ядерного регулювання № 15 від 10 грудня 2010 року «Про продовження експлуатації енергоблоків №1, 2 Рівненської АЕС у понадпроектний термін за результатами періодичної переоцінки безпеки» та умов записаних в ліцензії на роботу енергоблоків у понад проектний термін, ці питання мають бути вирішені вже до 2019 року, інакше робота блоків буде зупинена.
6. Розділ 2.2.9 має бути переглянутий в напрямку збільшення показників встановлених потужностей НВДЕ згідно рекомендацій міжнародних експертів, українських науковців та фахових організацій, на кшталт, Європейського банку реконструкції та розвитку, які стверджують, що Україна може досягти вироблення 30% енергії від відновлювальних джерел енергії вже в 2030 році.
7. У Розділі 2.6 має бути врахований напрям розвитку ринку для гарантування можливості доступу до нього пересічних громадян, а також лібералізація ринку, щодо права по вибору енергогенеруючої та транспортуючої компаній.
8. Розділ 3 має бути повністю перероблений згідно тез 2 та 5. Там має бути детально розписані механізми пошуку фінансування заходів по виводу ядерних блоків з експлуатації, поводження з РАВ та ВЯП, створення геологічного сховища для продуктів роботи атомної галузі. А також вирішення наявних екологічних проблем в секторі ядерної енергетики: проблеми забруднення водних ресурсів, екологічні наслідки видобування й переробки уранових руд, проблеми ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС. Мають бути розглянуті рішення соціальних питань, пов'язаних в закриттям атомних електростанцій.
9. Розділ 4 має бути переглянутий згідно рекомендацій 2 та 6
10. Розділ 6 необхідно переглянути в напрямку згортання субсидіювання видобутку вугілля і перенаправлення частки фінансів на вирішення соціальних та екологічних наслідків закриття шахт. Також, необхідно спрямувати зусилля на швидке закриття неприбуткових шахт і оцінити реалістичність планів розширення виробництва.

11. У Розділі 7 є необхідність врахувати величезний потенціал для підвищення ефективності та зменшення операційних витрат в газовій галузі, а також вирішення проблеми диференціації тарифів.
12. Розділ 8 має спиратись на засади, що зменшення використання енергії має стати пріоритетним напрямком в Енергетичній Стратегії України до 2030 року. Необхідно скоротити загальне енергоспоживання як мінімум на 30% до 2030 року, щоб гарантувати енергетичну безпеку країни та економічну конкурентоздатність на світовому рівні.  
Період з 2000 по 2008 рік показує, що ріст ВВП відбувався з одночасною стабілізацією споживання енергоресурсів й викидів парникових газів, що відбувалось завдяки оновленню технологій на більш енергоефективні. Факти споживання енергії у до кризовий період також показують, що ріст ВВП відбувався з одночасно стабільним виробництвом та споживанням енергії. Необов'язково прогнозований ріст ВВП у 4,3% за базовим сценарієм потягне за собою зростання споживання енергії до 272 ТВтч, відповідно зростання викидів парникових газів.
13. В Розділі 9 необхідно обов'язково висвітлити вирішення проблеми нестачі водних ресурсів для потреб енергетики, показати ясний механізм виконання Директиви 80 ЄС від 2001 року про впровадження очисних механізмів на ТЕС у найближчі 6 років.

В умовах глобальної проблеми зміни клімату розвиток та модернізація енергетичної системи України до 2030 має серйозно враховувати проблему зміни клімату та зниження викидів ПГ від енергетичного сектору.

Відповідно до рекомендацій вчених з Міжурядової групи експертів зі зміни клімату задля попередження негативних наслідків зміни клімату індустріально розвиненні країни повинні скоротити викиди ПГ на 25-40% до 2020 та на 85-90% до 2050 року від рівня 1990 року. Це означає, що в Україні до 2030 року викиди мають бути скорочені на 70% від рівня 1990 року або на 35% від рівня 2008 року до 2030.

Основним джерелом викидів парникових газів є спалювання викопних копалин, особливо вугілля. Для того, щоб відповідати цілі зі скорочення викидів до 2030 ми не можемо виробляти енергію від спалювання викопного палива більше ніж **50 ТВтг**, що відповідає встановленій потужності приблизно **16 ГВт** ТЕЦ та ТЕС разом.. Відповідно приблизно **100 ТВтг** має бути вироблено за рахунок НВДЕ, що складає **54%** від загальної кількості виробленої електроенергії. Це означає, що частина запланованого виробництва електроенергії з вугілля має бути вироблена за рахунок НВДЕ та ТЕС на природному газі.

Україна має також зважати на можливе введення протекціоністських законопроектів Європейським Союзом на експорт вуглецевомістких товарів. В такому випадку українська продукція, особливо металургійна, буде обкладатись додатковими податками і стане неконкурентоспроможною на світовому ринку.

14. Стратегія має бути доповнена детальним планом щодо інформування всіх учасників енергетичного ринку стосовно позитивних світових практик, а також планом реформування механізму прийняття рішень в енергетиці, який би відповідав демократичним засадам, а саме участі громадськості у прийнятті рішень та доступу до екологічної інформації.